

شماره مقاله: ۱۰۸۹

شناسایی و رتبه بندی عوامل اصلی موفقیت پروژه های ساخت بر اساس ریسک با استفاده از QFD (مطالعه موردی در شرکت ساخت تجهیزات سپاهان (گروه مپنا))

طاهره رفیعی^{۱*}، هادی شیرویه زاد^۲^{۱,۲}دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نجف آباد، دانشکده فنی مهندسی، گروه مهندسی صنایع، اصفهان*نویسنده مسئول مکاتبات: tahereh.rafieigr@gmail.com

چکیده:

در عصر حاضر که روز به روز پروژه ها در سازمان ها در حال افزایش می باشند، موفقیت یا شکست آن ها نیز از اهمیت بالایی برخوردار است. سازمان ها بدون پروژه های موفق به محیط هایی ایستا و بدون ارتباط با محیط رقابتی بیرون تبدیل خواهند شد. برای تحقق موفقیت آمیز پروژه ها نیاز به تمرکز روی عوامل اساسی است که عوامل اصلی موفقیت نامیده می شوند. بدون این عوامل پروژه ها شانس اندکی برای موفقیت دارند لذا اهمیت شناسایی این عوامل احساس می گردد. هدف این مطالعه شناسایی و رتبه بندی عواملی است که از یک سو منجر به موفقیت پروژه های ساخت می شوند و از سوی دیگر با ریسک های پروژه در ارتباط اند. از اینرو مطالعه گسترده ای روی تحقیقات پیشین صورت گرفت و از بین آن ها ۲۲ عامل موفقیت و ۶ دسته کلی ریسک شناسایی شد، سپس با تدوین پرسشنامه مقایسه زوجی و نظرخواهی از خبرگان وزن اهمیت ریسک ها محاسبه شد و در نهایت با استفاده از روش QFD، عوامل اصلی موفقیت بر اساس ریسک ها اولویت بندی شدند. بر اساس نتایج به دست آمده مهم ترین عوامل موفقیت مرتبط با ریسک پروژه، تعهد و حمایت مدیریت ارشد، بازبینی و بازخور مؤثر، حفظ محدوده پروژه، خصوصیات مدیر پروژه و فاکتورهای خارجی می باشند. توجه و تمرکز روی این عوامل دست اندرکاران را در دستیابی به موفقیت پایدار یاری خواهد داد.

کلمات کلیدی:

پروژه ساخت؛ موفقیت؛ عوامل اصلی موفقیت؛ ریسک؛ QFD

۱ مقدمه

پروژه عبارتست از ترکیبی از افراد و منابع غیر انسانی که در یک سازمان موقتی برای دستیابی به هدفی خاص با هم کار می کنند. پروژه ها عموماً با اقدامات ریسکی بالا، منحصر بفرد، گران قیمت و بزرگ سروکار دارند که باید در زمان معین، برای مقدار هزینه معین، مطابق با کیفیت مورد انتظار به انجام برسند. بررسی های پینتو و اسلویین^۱ نشان می دهد که اجرای پروژه در سازمان های پروژه محور امری پیچیده بوده که معمولاً نیازمند توجه به متغیرها و معیارهای متفاوت و پیچیده ای می باشد [۱]. این مطلب در مورد پروژه های ساخت نیز صدق می کند. یک پروژه ساخت ترکیبی از وقایع و اتفاقات گوناگون، برنامه ریزی شده و نشده در طول چرخه حیات پروژه می باشد و زیر چتر تغییرات در محیط خود به حیات خود ادامه می دهد. در این بین عواملی وجود دارند که در به موفقیت رساندن پروژه یا شکست آن از اهمیت زیادی برخوردارند. به این عوامل، عوامل موفقیت پروژه گویند [۲]. طبق تعریف راکارت^۲، عوامل کلیدی موفقیت حوزه های محدودی در هر پروژه هستند که چنانچه به نتایج مطلوب منجر شوند، عملکرد رقابتی موفق را برای سازمان تضمین خواهند نمود [۳].

شناسایی عوامل اصلی موفقیت پروژه های ساخت از مهم ترین مسائل در مدیریت این پروژه ها می باشد. عدم وجود شناخت کافی و فراگیر عوامل موفقیت پروژه، کار را برای کنترل، پیش و نحوه عملکرد پروژه ها دشوار می نماید [۴]. در نظر گرفتن این عوامل از این نظر که می توانند نتایج موفقیت آمیزی را فراهم کنند، بسیار مؤثر می باشد و بروز مشکلاتی چون به وجود آمدن فواصل عملکردی در پروژه ها، ناهماهنگی بین گروه های کاری، فعالیت های ناسازگار با اهداف پروژه، درک نادرست از عملیات، عدم اعتماد متقابل و بسیاری دیگر که در نهایت عدم موفقیت پروژه را به دنبال دارند، اهمیت شناسایی عوامل موفقیت در پروژه را نشان می دهد [۵].

از طرفی پروژه ها بنا به دلایل مختلف به طور ذاتی ریسکی می شوند [۶]. بی شک انجام موفقیت آمیز یک پروژه، به تحلیل دقیق ریسک های احتمالی در شرایط نامساعد در طول عمر پروژه بستگی دارد [۷]. از آنجا که پروژه های ساخت در محیطی پویا آغاز می شوند که نتیجه آن رخدادهایی با عدم اطمینان و ریسک بالاست [۸] مدیریت ریسک برای مینیم کردن زیان و افزایش سوددهی فعالیت های این گونه پروژه ها ضروری است [۹]. با اجرای مدیریت ریسک در پروژه ها می توان عناصر اصلی پروژه یعنی (زمان، هزینه، کیفیت) را به خوبی کنترل نمود [۱۰].